

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Сергій ШЕВЧЕНКО

ДИСТРИБУЦІЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Навчальний посібник

**Видавець ФОП Марченко Т.В.
Львів**

УДК 658.7:339.37

Ш 37

*Рекомендовано Науково-методичною радою
Національного університету «Львівська політехніка»
(Протокол № 3/2026 від "18" березня 2026 року*

Рецензенти:

Ємченко І.В., д.т.н., професор, професор кафедри підприємництва та екологічної експертизи товарів Інституту сталого розвитку ім. В. Чорновола Національного університету «Львівська політехніка»;

Орлова О.М., к.е.н, доцент, професорка кафедри менеджменту організацій Прикарпатського інституту ім. М. Грушевського ПрАТ «ВНЗ МАУП»;

Наливайко Н.Я., к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту Національного лісотехнічного університету України.

Шевченко С.Г.

Ш 37 Дистрибуція торговельного підприємства: навч. посіб. /
С. Г. Шевченко – Львів : Видавець ФОП Марченко Т.В. – 293 с.

ISBN 978-617-8682-47-7

З метою сприяння якісному оновленню навчального процесу з дисциплін логістичного та торговельно-економічного спрямування, формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення, системного бачення дистрибуційних процесів та практичних навичок управління торговельною діяльністю, у запропонованому посібнику викладено теоретичні та прикладні засади дистрибуції торговельного підприємства з урахуванням сучасних тенденцій розвитку роздрібної торгівлі, логістики та глобальних ланцюгів постачання. Посібник розрахований на студентів закладів вищої освіти освітньої програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Корисним він буде також викладачам економічних дисциплін, аспірантам, фахівцям у сфері торгівлі та логістики, а також усім, хто цікавиться проблемами організації та управління дистрибуційними процесами в сучасному бізнес-середовищі.

ISBN 978-617-8682-47-7

УДК 658.7:339.37

© Шевченко С.Г.

© Видавець ФОП Марченко Т.В.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
ТЕМА 1. РОЛЬ ДИСТРИБУЦІЇ В ЛОГІСТИЧНІЙ СИСТЕМІ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ	9
1.1. Дистрибуція в системі логістики роздрібно́ї торгівлі: сутність, роль і ключові поняття	9
1.2. Економічне значення дистрибуції та її роль у розвитку роздрібно́ї торгівлі	13
1.3. Інтегрована дистрибуція та концепція тотальної логістики: trade-offs у роздрібно́ї торгівлі	15
1.4. Планування дистрибуції, фінансовий вплив та стратегічна роль у роздрібно́ї торгівлі	17
Висновки до теми	20
Питання для самостійного контролю знань	21
Тестові завдання	21
ТЕМА 2. ТИПИ КАНАЛІВ ДИСТРИБУЦІЇ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ	24
2.1. Сутність каналів дистрибуції та їх класифікація	24
2.2. Основні фізичні канали дистрибуції та альтернативні моделі постачання	29
2.3. Проектування каналів дистрибуції та роль аутсорсингу	33
Висновки до теми	36
Питання для самостійного контролю знань	37
Тестові завдання	38
ТЕМА 3. ФОРМУВАННЯ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ	40
3.1. Концепція інтегрованої логістики. Інтеграція внутрішніх і зовнішніх логістичних процесів	40
3.2. Логістичні витрати в структурі собівартості товару	44
3.3. Сегментація ланцюгів постачання в роздрібно́ї торгівлі. Вибір логістичних стратегій для різних сегментів	48
Висновки до теми	53
Питання для самостійного контролю знань	53
Тестові завдання	54

ТЕМА 4. ІНФРАСТРУКТУРА ДИСТРИБУЦІЇ: ЛОГІСТИЧНІ ЦЕНТРИ, СКЛАДИ, ХАБИ	56
4.1. Роль розподільчих центрів і складів у дистрибуції	56
4.2. Планування мережі дистрибуції	59
4.3. Методика планування дистрибуційної мережі: від постановки задачі до впровадження	63
Висновки до теми	65
Питання для самостійного контролю знань	66
Тестові завдання	66
ТЕМА 5. УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ В СИСТЕМАХ РОЗДРІБНОЇ ДИСТРИБУЦІЇ	68
5.1. Поняття і типи запасів у логістичних системах	68
5.2. Основні підходи до планування запасів	78
5.3. Управління запасами в роздрібних мережах	88
5.4. Інструменти оптимізації рівня запасів	99
Висновки до теми	104
Питання для самостійного контролю знань	105
Тестові завдання	105
ТЕМА 6. ДИСТРИБУЦІЙНА ПОЛІТИКА РОЗДРІБНОГО ПІДПРИЄМСТВА	109
6.1. Роль дистрибуції у формуванні споживчої цінності та customer service	109
6.2. Формування дистрибуційної політики роздрібногo підприємства	111
6.3. Оцінювання ефективності дистрибуційної політики та сучасні тенденції	113
Висновки до теми	117
Питання для самостійного контролю знань	118
Тестові завдання	118
ТЕМА 7. ТРАНСПОРТ У СИСТЕМІ РОЗДРІБНОЇ ДИСТРИБУЦІЇ	121
7.1. Роль та значення транспорту в роздрібній дистрибуції	121
7.2. Вибір виду транспорту в системі роздрібногo дистрибуції	124
7.3. Операційні та сервісні фактори транспортування	131
7.4. Автомобільний транспорт як основа роздрібногo дистрибуції	135

7.5. Управління витратами та планування транспортних процесів у ритейлі	142
Висновки до теми	145
Питання для самостійного контролю знань	146
Тестові завдання	146
ТЕМА 8. СКЛАДСЬКА ЛОГІСТИКА В РОЗДРІБНІЙ ДИСТРИБУЦІЇ	150
8.1. Роль складів і стратегічні чинники складської діяльності	150
8.2. Складські операції та витрати	154
8.3. Пакування та вантажні одиниці (unit loads)	158
Висновки до теми	161
Питання для самостійного контролю знань	161
Тестові завдання	162
ТЕМА 9. ІТ-РІШЕННЯ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ДИСТРИБУЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ	165
9.1. Інформаційно-комунікаційні технології та ідентифікація в дистрибуції роздрібною торгівлі	165
9.2. Інформаційні системи управління та планування дистрибуційних процесів у роздрібі	169
Висновки до теми	175
Питання для самостійного контролю знань	175
Тестові завдання	176
ТЕМА 10. ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ДИСТРИБУЦІЇ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ	178
10.1. Роль інформації в оцінюванні ефективності дистрибуції	178
10.2. Моніторинг витрат і результативності дистрибуції	180
10.3. Бази порівняння, КРІ, бенчмаркінг та інтерпретація результатів	184
Висновки до теми	188
Питання для самостійного контролю знань	189
Тестові завдання	189
ТЕМА 11. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТРИБУЦІЇ ТОВАРІВ ШИРОКОГО ВЖИТКУ У РОЗДРІБНИХ МЕРЕЖАХ	192
11.1. FMCG як об'єкт дистрибуції	192

11.2. Функціонування та виклики дистрибуції FMCG у роздрібних мережах	196
Висновки до теми	204
Питання для самостійного контролю знань	204
Тестові завдання	205
ТЕМА 12. ЗВОРОТНА ЛОГІСТИКА В СИСТЕМІ РОЗДРІБНОЇ ДИСТРИБУЦІЇ	207
12.1. Операційні процеси зворотної логістики	207
12.2. Матеріально-технічне забезпечення та інфраструктура зворотних потоків	212
12.3. Просторово-організаційні рішення в управлінні зворотною логістикою роздрібних мереж	216
Висновки до теми	219
Питання для самостійного контролю знань	219
Тестові завдання	220
ТЕМА 13. СТАЛИЙ РОЗВИТОК І «ЗЕЛЕНА» ДИСТРИБУЦІЯ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ	223
13.1. Європейський Союз та законодавство у сфері охорони навколишнього середовища	223
13.2. Логістика та передовий досвід у сфері охорони навколишнього середовища	228
13.3. Зворотна логістика як елемент «зеленої» дистрибуції	232
Висновки до теми	236
Питання для самостійного контролю знань	237
Тестові завдання	238
ТЕМА 14. ГЛОБАЛЬНІ ЛАНЦЮГИ ПОСТАЧАННЯ У РОЗДРІБНОМУ БІЗНЕСІ	240
14.1. Еволюція ланцюгів постачання в умовах глобалізації	240
14.2. Місце роздрібногo продавця у глобальному ланцюзі	252
14.3. Роль виробників, дистриб'юторів, логістичних операторів у роздрібному бізнесі	254
14.4. Ризики та виклики глобальних ланцюгів постачання	257
Висновки до теми	262
Питання для самостійного контролю знань	263
Тестові завдання	264

ТЕМА 15. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В РОЗДРІБНІЙ ДИСТРИБУЦІЇ	266
15.1. Трансформація роздрібної дистрибуції в умовах глобальних економічних і технологічних змін	266
15.2. Інноваційні логістичні та дистрибуційні моделі у роздрібній торгівлі	269
15.3. Цифровізація та інформаційні технології в управлінні роздрібною дистрибуцією	274
15.4. Сталий розвиток і клієнтоорієнтовані інновації в роздрібній дистрибуції	278
Висновки до теми	281
Питання для самостійного контролю знань	282
Тестові завдання	282
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК	284
ВІДПОВІДІ ДО ТЕСТІВ ЗА ТЕМАМИ	286
ВИКОРИСТАНІ ТЕРМІНИ	290

ПЕРЕДМОВА

Сучасна роздрібна торгівля розвивається у середовищі постійних змін: глобалізація ринків, цифровізація бізнес-процесів, зростання вимог споживачів до якості сервісу, швидкості доставки та прозорості операцій. У цих умовах дистрибуція перетворюється з допоміжної функції на стратегічний інструмент конкурентоспроможності торговельного підприємства.

Навчальний посібник «Дистрибуція торговельного підприємства» розроблено для студентів освітньої програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» з метою формування цілісного уявлення про систему дистрибуції в роздрібній торгівлі як складову логістичної системи підприємства. Видання поєднує теоретичні основи з прикладними аспектами організації, управління та оцінювання ефективності дистрибуційних процесів.

Структура посібника вибудована за логікою руху товарного потоку: від формування каналів дистрибуції та ланцюгів постачання до управління запасами, транспортування, складської логістики, використання сучасних ІТ-рішень, аналізу ефективності та впровадження інновацій. Особливу увагу приділено актуальним напрямкам розвитку галузі, зокрема зворотній логістиці, сталому розвитку, «зеленій» дистрибуції та глобальним ланцюгам постачання.

Посібник орієнтований на формування у здобувачів освіти системного логістичного мислення, здатності приймати обґрунтовані управлінські рішення в умовах динамічного ринкового середовища та ефективно застосовувати отримані знання у практичній діяльності підприємств роздрібною торгівлі.

Матеріал викладено у доступній, структурованій формі, що сприяє глибокому засвоєнню навчального контенту, розвитку професійних компетентностей і підготовці конкурентоспроможних фахівців у сфері підприємництва та торгівлі.

Сподіваємося, що даний посібник стане надійним орієнтиром для студентів, викладачів і практиків, які прагнуть зрозуміти механізми сучасної дистрибуції та використовувати їх як інструмент стратегічного розвитку торговельного підприємства.

Автор

Навчальний посібник

Сергій ШЕВЧЕНКО

ДИСТРИБУЦІЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Навчальний посібник

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.

Гарнітура Times New Roman.

Умовн. друк. арк. 17,03.

Видавець Марченко Т. В.

м. Львів, 79053, Україна, Перфецького 11 А, тел.+380503701957

e-mail: magnol06@ukr.net

<https://magnolia.lviv.ua>

Видавець Марченко Т. В.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 6784 від 30.05.2019 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавця ФОП Марченко Т. В.